

LIEČBA METOTREXÁTOM (MTX)

Zásady liečby pre detských pacientov.

MTX je liek s imunosupresívnym a najmä protizápalovým účinkom. U detí je indikovaný na liečbu juvenilnej idiopatickej artritídy, psoriázy a niektorých zápalov ciev a svalov. Je dostupný v dvoch liekových formách: perorálnej (tabletky) a parenterálnej (injekcie na subkutánne podanie). Vo všeobecnosti je dobre tolerovaný aj v detskom veku. Jeho účinnosť a bezpečnosť bola dostatočne preukázaná, avšak je viazaná na dodoržovanie nasledovných zásad.

Užívanie MTX

- MTX sa vždy užíva **1x týždenne** v lekárom stanovenej dávke
- najúčinnšie je užitie celej dávky **v jednom podaní**
- podanie lieku **nie je vhodné ritualizovať**, naopak je vhodné okolnosti a čas podania cielene meniť, aby nedošlo k vzniku anticipačnej intolerancie
- nie je vhodné konzumovať **mlieko a mliečne výrobky** spolu alebo bezprostredne po MTX
- 24-48 hodín po užití MTX je potrebné užiť **kyselinu listovú** (Acidum folicum)

Bezpečnostné opatrenia

- liečba MTX vyžaduje sledovanie niektorých laboratórnych parametrov – pri každej kontrole (minimálne 1x za 3-4 mesiace) sú preto potrebné **odbery krvi** na stanovenie pečenej a obličkových funkcií
- ku každej ambulantnej kontrole je potrebné priniesť **vzorku ranného moča**
- počas **horúčnatých infekcií** a **počas užívania antibiotík** je potrebné liečbu metotrexátom prerušiť a opäť v nej pokračovať po zvládnutí infekcie
- užívanie antibiotika **trimetoprim-sulfametaxazol** (Biseptol, Sumetrolim – používané najmä na liečbu infekcií dolných močových ciest) sa počas liečby MTX pre ich interakciu nedoporučuje
- pri kontakte dieťaťa liečeného MTX s **varicellou (ovčimi kiahňami)** je potrebné dieťa sledovať a pri objavení charakteristického kiahňového výsevu (svrbivé pľuzgieriky) je potrebné liečbu MTX ihneď prerušiť a bezodkladne začať antivírusovú liečbu aciklovírom v plných dávkach (10 mg/kg hmotnosti alebo 500 mg/m² povrchu tela 3-krát za deň) – liečbu predpíše pediater alebo infektológ, pri ťažšom priebehu môže byť indikovaná hospitalizácia na Infekčnom oddelení.
- **očkovania** živými očkovacími látkami (BCG, MMR) sú počas liečby MTX kontraindikované, ostatné povinné očkovania prebiehajú podľa bežnej schémy po konzultácii reumatológa. Cestovné očkovania konzultujte s Vaším lekárom.
- počas liečby MTX (a to najmä v deň jeho užitia) by sa nemal konzumovať **alkohol**
- pacienti s reumatickými ochoreniami a liečení MTX nesmú **fajčiť**
- MTX zvyšuje citlivosť na UV žiarenie – pred **slniečným žiarením** je potrebné dieťa chrániť krémami s vysokým ochranným faktorom (50, 50+)
- MTX má závažné nežiadúce účinky na vyvíjajúce sa embryo a plod, preto pacientky liečené MTX nesmú otehotnieť. **Tehotenstvo** vzniknuté pod liečbou MTX je indikované na bezodkladné ukončenie. U pohlavne aktívnych pacientiek je preto potrebná antikoncepcia (perorálna v kombinácii s bariérovými metódami). Tehotenstvo je potrebné plánovať, liečba musí byť dostatočne včas prerušená.
- **bezodkladne kontaktujte** Vášho lekára v prípade výskytu ovčích kiahní, tehotenstva a pri ťažkostiach s dýchaním (suchý kašeľ, dušnosť)

Parenterálna liečba MTX (Metoject, Methotrexate-EBEWE)

- parenterálna liečba sa riadi všetkými horeuvedenými zásadami
- predplnené striekačky rôznej sily (dávky 7,5 mg, 10 mg, 12,5 mg, 15 mg, 20 mg a 25 mg) sú farebne odlišené, pri výdaji lieku v lekárni skontrolujte či má liek správnu farbu
- Striekačky skladujte pri izbovej teplote do 25°C. V horúcom počasí môžete liek uchovávať v ľadničke (vo dverách, nie pri zadnej stene). V lietadle ich transportujte v príručnej batožine – vzhľadom na bezpečnostné predpisy môže byť potrebné potvrdenie od lekára o indikácii liečby. (viď opačná strava)
- pred aplikáciou neodstraňujte vzduchovú bublinu v striekačke.
- celý obsah striekačky aplikujte subkutánne (do podkožia) pod uhlom 70-90 podľa poučenia.
- striedajte miesta vpichu (predná strana stehien, ramená, brucho, ľavá-pravá strana)
- s liekom nesmú manipulovať tehotné a dojčiace ženy, iné deti
- použitie striekačky uskladňujte v špeciálnom jendorázovom kontajneri a odovzdajte v lekárni
- pre dieťa aj jeho rodinu je najpohodlnejšie, ak sa liek naučí aplikovať rodič. V prípade, že z akýchkoľvek dôvodov nemôžete/neviete liek aplikovať, môžete využiť možnosť aplikácie v našej Reumatologickej ambulancii vždy v pondelok od 07.15 do 08.00 hod.

Pri nejasnostiach alebo problémoch s užívaním predpísanej liečby sa obráťte na našu ambulanciu.